

Sokratés, Platón, Aristotelés

SOKRATÉS 470 - 399 př. nl.

- Sokrates reprezentuje poslední fázi přechodu od kosmologického pozorování přírody ke kritickému pozorování lidského jednání
- úkolem člověka je neustálé hledání pravdy - božský úkol
- zaměření na etiku - tázal se po pojmech z oblasti morální
- chce znát vymezení pojmů, které běžně užíváme

Sokratovská metoda

promyšlené kladení otázek
občanům města

tyto otázky mají pomoci
druhému dospět k pravdě

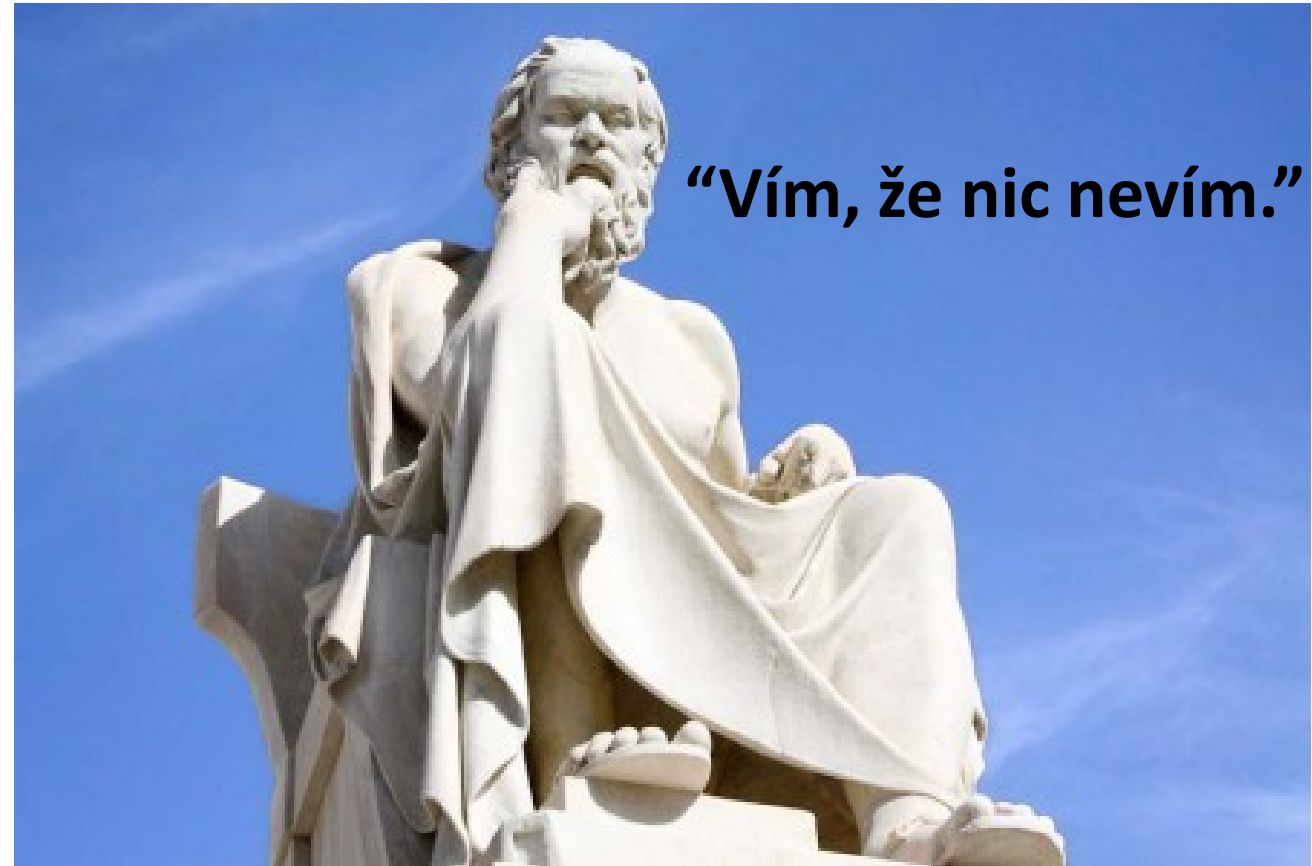

Jednotlivé fáze jeho metody

- 1. Vybídnutí k diskuzi
- 2. Vyslechne argumenty protivníka
- 3. Přejít do útoku - formuluje vlastní odpovědi na otázky, jež nebyly zodpovězeny
- cíl - vyjasnění pojmů

Sokratés je učitelem nevědění

- svým zkoušejícím tázáním Sokrates dovede druhého k poznání, že nic neví - otřese jeho jistotami

“Vím, že nic neví.”

Pojetí krásy

- Krásné je pouze to, co je účelné
- “A co zlato? V čem je jeho krása, vždyť zlatý šíp je k ničemu?”

PLATÓN 427 - 347 př. nl.

- žákem Sokratovým
- Zkoumá povahu našeho světa – svět je rozdělen do více rovin
 - 1. Ideje – ideální formy věcí
 - 2. fyzické objekty a jevy, které vnímáme svými smysly
 - 3. Stíny – odrazy objektů a faktů

Podobenství o jeskyni

- Tímto podobenstvím ilustruje svou teorii o povaze světa - <https://www.youtube.com/watch?v=69F7GhASOdM>

Radikální dualismus

- Dialog Faidros – zde formuluje svou teorii rozpomínání
- Duše nejprve pobývá v nebi, v říši idejí, ale pak postupně padá do fyzického těla

Pojem umění

- umění přišlo na svět jako dovednost a vynalézavost
- Platónovo pojetí umění je řemeslné
- Umění musí být vyvážené
- Umělci pouze reprodukují věci a jejich pravá podstata jim uniká

Platónova teorie mimese

- Kritika iluzionismu
- **Umění napodobuje reálné předměty, které jsou zase nápodobu pravých idejí – umění je stín stínu**
- Hiearchicky uspořádané druhy napodobení
 - 1) nejvyšší forma napodobení je příroda
 - 2) božské obrazy a iluze - sny
 - 3) tvoření reálných věcí
 - 4) pak lidské obrazy věcí

- Umění je dle Platóna užitečné snad jen při výchově
- Jediný druh umění, který by mohl Platón uznávat je abstraktní umění

Pojem krásy

- krásno existuje jako idea = je věčné
- krásno stojí na vrcholu světa idejí
- materiální věci jsou pouhým odleskem této ideje krásy
- Krása je nadsmyslová

Láska

- Láska neodlučitelně spojena s krásou
- Stupně krásy:
 - 1) krásné tělo milované dívky
 - ☐2) krása duše
 - ☐3) krása mravů a zákonů
 - ☐4) krása poznatků a věd
 - ☐5) krásno absolutní

Ideální stát - Atlantida

ARISTOTELES 348 - 322 př. nl.

- zakládá vlastní školu peripatetickou (Lykeion)
- Aristoteles empirik x Platón věří v ideální formy
- Aristoteles shrnuje dosavadní poznání (věd)
- věří v racionalitu člověka

Metafyzika

- Překonává Platónův dualismus
- vyhlašuje ale jiný dualismus - mezi látkou a formou
- každá věc je spojení látky a formy – vzniká bytí

Poetika

- **Pojem Mimesis**
- podstatou umění je napodobování
- umění vzniká vynalézavým napodobováním zákonů přírody, dovršuje to, co příroda započala
- obraz a zobrazovaný předmět se nemusí plně shodovat, neboť umělec má svůj vlastní vnitřní svět, vkládá do umění něco ze sebe
- Tvorba umění je kreativním činem

Aristotelova poučka týkající se výstavby dramatu

Správné drama = jednota děje,
času, místa

KATARZE

- katarze je rozhodným momentem, jiným pohledem na životní jevy
- intenzivní prožitek díla, který nás očistí od negativních emocí
- nejúčinnější emoce vyvolává silný konflikt
- Příklad – Král Oidipus

Estetika a filozofie antické technologie

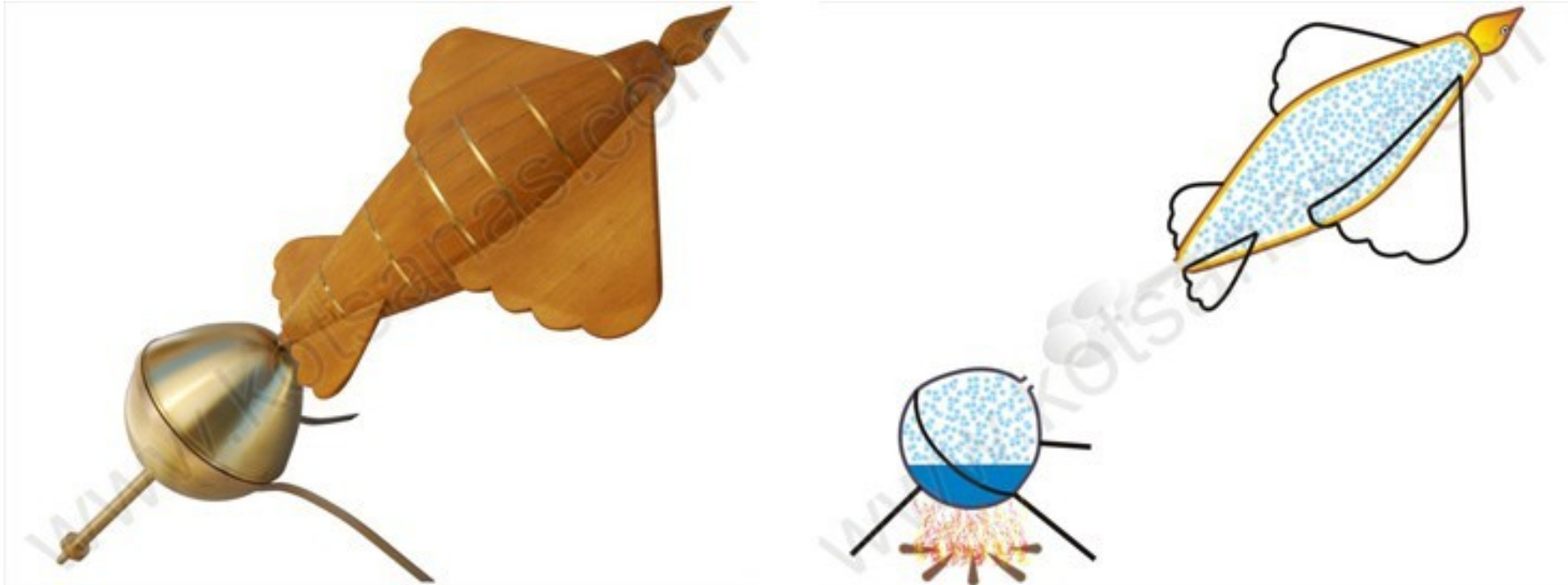
- pojem techné – umění, věda, řemeslo, znalost -speciální naučená dovednost či odbornost
- v antice technologie pojímána jako něco co vzbuzuje údiv
- technologie neměla praktický účel
- hravý charakter vynálezů -
<https://www.youtube.com/watch?v=rzKhqt5IRnM>

Vědecké středisko v Alexandrii – Múseion (3.stol. p. n. l.)

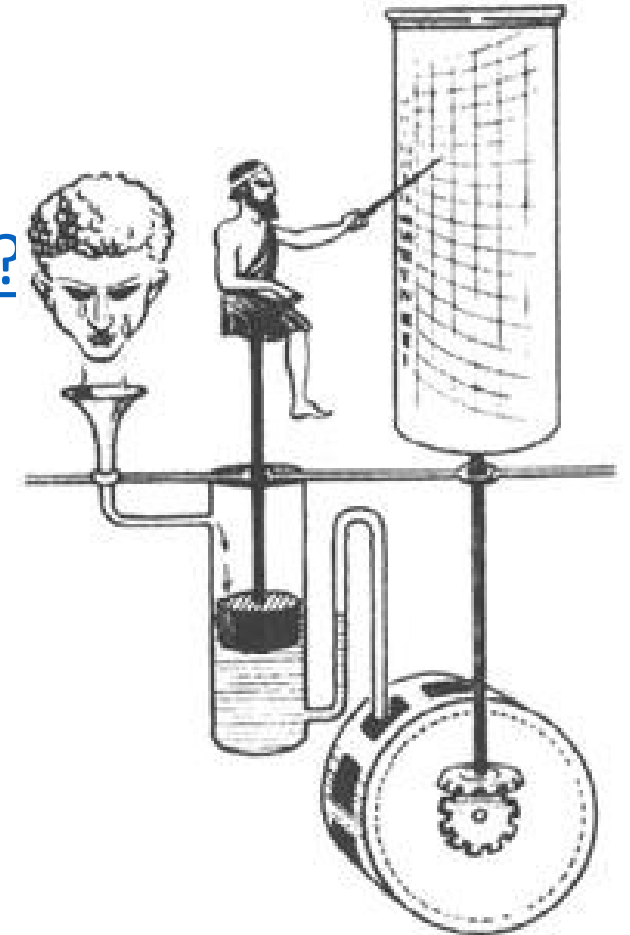

Archytás z Tarentu (okolo 400 p.n.l.) – dřevěná holubice

Ktesibios (3.stol. p. n. l.)

- Vodní hodiny
- Vodní varhany - <https://www.youtube.com/watch?>

Hérón z Alexandrie

- Větrná koule

Technologické selhání

Proč Řekové selhali v praktické aplikaci technologických vynálezů?

1. Technologie jako zdroj údivu
2. Nedostatečné výrobní postupy
3. Práce otroků